

Številka: Up-864/16-12

Datum: 18. 12. 2018

SKLEP

Senat Ustavnega sodišča je v postopku za preizkus ustavne pritožbe, ki jo je vložila družba GIPOSS Gradbena podjetja Ljubljana, d. o. o., Ljubljana, ki jo zastopa Matiček Žumer, odvetnik v Ljubljani, na seji 18. decembra 2018

sklenil:

Ustavna pritožba zoper sklep Vrhovnega sodišča št. II Ips 71/2016 z dne 14. 7. 2016 se ne sprejme.

OBRAZLOŽITEV

A.

1. Po izdaji pravnomočne delne sodbe¹ je sodišče prve stopnje: 1) zavrnilo tožbeni zahtevek na ugotovitev, da je tožnica lastnica več nepremičnin, in da se na podlagi sodbe pri teh nepremičninah dovoljuje vpis lastninske pravice v korist tožnice; 2) glede več drugih nepremičnin pa je ugotovilo, da je tožnica lastnica teh nepremičnin, in da se na podlagi sodbe pri teh nepremičninah dovoljuje vpis lastninske pravice v korist tožnice in 3) odločilo o stroških postopka. Višje sodišče je zavrnilo pritožbi obeh strank in potrdilo sodbo sodišča prve stopnje. Vrhovno sodišče je revizijo tožene stranke (pritožnice) zavrglo.²

2. Sklep Vrhovnega sodišča temelji na stališču, da si pritožnica pravice do revizije ni zagotovila, ker tožničine opustitve ocenitvene dolžnosti ob spremembi tožbe s kumulacijo na različnih dejanskih in pravnih podlagah temelječih zahtevkov ni nikoli problematizirala. Tožeča stranka je namreč v tožbi označila le eno vrednost spornega predmeta

¹ Z delno sodbo je sodišče prve stopnje odločilo o primarnem tožbenem zahtevku in o delu prvega in drugega podrejenega tožbenega zahtevka.

² Izpodbijana odločitev Vrhovnega sodišča je bila izdana še pred sprejetjem Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o pravnem postopku (Uradni list RS, št. 10/17 – v nadaljevanju ZPP-E), zato je treba uporabljati Zakon o pravnem postopku (Uradni list RS, št. 73/07 – uradno prečiščeno besedilo in 45/08 – v nadaljevanju ZPP) brez upoštevanja ZPP-E.

(509.195.070 SIT), z vlogo z dne 14. 6. 2007 pa je tožbo spremenila tako, da je v tožbi postavljeni zahtevek uveljavljala kot primarnega in temu dodala prvi in drugi podredno uveljavljani zahtevek, pri čemer ni posegla v enotno označbo vrednosti spornega predmeta. Zato se po stališču Vrhovnega sodišča enotno navedena vrednost spornega predmeta nanaša le na primarni zahtevek (ki pa ni bil predmet obravnavane revizije).

3. Pritožnica izpodbija sklep Vrhovnega sodišča o zavrženju revizije. Zatrjuje kršitev pravice iz 14., 22. in 25. člena Ustave ter po vsebini kršitev pravice iz prvega odstavka 23. člena Ustave. Pojasnjuje, da je v pritožbi in reviziji izrecno navedla, da je vrednost spornega predmeta še 374.339 EUR, kar je ocenjena vrednost nepremičnin po podatkih Geodetske uprave Republike Slovenije. Ocena vrednosti spornega predmeta naj bi bila namenjena le odmeri sodne takse. Na podlagi te ocene naj bi ji sodišče tudi odmerilo sodno takso. Zatrjuje, da je izpodbijana odločitev arbitrarna in samovoljna, ker je Vrhovno sodišče revizijo zavrglo, čeprav naj bi vrednost spornega predmeta očitno presegala revizijski prag iz drugega odstavka 367. člena ZPP. Nasprotuje stališču Vrhovnega sodišča, da vrednost spornega predmeta ni bila določena. Trdi, da se primarni in podrejena tožbena zahtevka nanašata na isto dejansko in pravno podlago, in da vrednost 38 stavbnih zemljišč v Ljubljani za nekajkrat presega revizijski prag. Pritožnica poudarja, da četudi bi tožeča stranka specificirala vrednost obeh podrejenih zahtevkov, ta ne bi bila drugačna od vrednosti spornega predmeta za primarno postavljeni zahtevek. Ocena vrednosti spornega predmeta (prvotno 509.195.070 SIT, sedaj 1.950.000 EUR) naj bi se nanašala na vse nepremičnine, in vse uveljavljane zahtevke. Izpodbijana odločitev naj bi bila arbitrarna in samovoljna, ker bi morala tožeča stranka najkasneje ob spremembi tožbe 14. 6. 2007 navesti vrednost spornega dela zahtevka, kljub temu, da naj bi še kasneje prišlo do spremembe tožbe. Pritožnica opozarja na sklep Vrhovnega sodišča št. II Ips 81/15 z dne 19. 5. 2016, kjer tožeča stranka naj ne bi ocenila vrednosti podrejenega tožbenega zahtevka, pa je Vrhovno sodišče kljub temu z logičnim zaključkom ugotovilo, kolikšna je vrednost spornega predmeta. Na arbitrarnost naj bi kazalo tudi to, da sodišče ni uporabilo petega odstavka 367. člena ZPP (v zvezi s tem se sklicuje na sklep Vrhovnega sodišča št. II Ips 21/2010 z dne 26. 9. 2013). Meni, da vrednosti spornega predmeta ni bila dolžna navesti, dokler ni vložila pritožbe oziroma revizije. Stališče Vrhovnega sodišča, da si pritožnica revizije ni zagotovila, ker med postopkom ni opozorila, da vrednost spornega predmeta ni določena, naj bi kršilo njeno pravico iz 25. člena Ustave. S tem naj bi bila pravica iz 25. člena Ustave ene stranke odvisna od procesne aktivnosti nasprotne stranke, čeprav 44. člen ZPP toženi stranki ne nalaga obveznosti pri določitvi vrednosti spornega predmeta. Stališče, da je njej odvzeta pravica iz 25. člena Ustave, ker tožeča stranka ni navedla vrednosti spornega predmeta, naj bi bilo nerazumno.

B.

4. Z vprašanjem, kako si tožena stranka zagotovi pravico do revizije, če tožeča stranka v tožbi ni opredelila vrednosti spornega predmeta in sodišče ni opravilo korekturne

dolžnosti, se je Ustavno sodišče že večkrat ukvarjalo.³ Iz ustaljene ustavnosodne presoje izhaja, da iz pravice do enakega varstva pravic iz 22. člena Ustave izhaja, da če je tožniku dana možnost, da si zagotovi možnost vložitve revizije z navedbo vrednosti spornega predmeta v tožbi, mora biti takšna možnost zagotovljena tudi tožencu. Če sodišče svojo korekturno dolžnost opusti, 22. člen Ustave terja takšno razlago določb ZPP, da ima možnost zahtevati ugotovitev vrednosti spornega predmeta tudi nasprotna stranka v postopku.⁴ Zato se pritožnica ne more sklicevati, da 44. člen ZPP ne določa obveznosti tožene stranke pri določitvi vrednosti spornega predmeta. Možnost, da si pritožnica zagotovi revizijo, torej ni odvisna od procesne aktivnosti tožeče stranke, temveč od njene lastne aktivnosti, da ugovarja temu, da vrednost spornega predmeta ob spremembi tožbe ni navedena diferencirano. Iz odločbe Ustavnega sodišča št. Up-2089/06, U-I-106/07 z dne 18. 10. 2007 (Uradni list RS, št. 102/07, in OdlUS XVI, 111) izhaja, da tudi v primeru, ko zakonodajalec odgovornost za zavarovanje strankinih pravic v določeni meri nalaga sodišču, to ne pomeni, da stranke niso tudi same dolžne poskrbeti za varstvo svojih pravic v postopku in da je logično pričakovanje, da bodo predvsem stranke same skrbale za ustrezno varstvo svojih pravic oziroma da bodo same nosile negativne posledice ne dovolj skrbnega ravnanja v postopku.⁵ Pritožnica bi morala ob spremembi tožbe ugovarjati nediferencirano navedeni vrednosti spornega predmeta, če si je želela zagotoviti (zakonsko) pravico do revizije.

5. Pritožnica izpodbijanemu sklepu Vrhovnega sodišča očita, da je arbitraren, in zato krši njeno pravico iz 22. člena Ustave. Ustavno sodišče bi lahko ugotovilo, da je odločitev arbitrarna le, če je sodišče ne bi utemeljilo s pravnimi argumenti, tako da bi bilo mogoče sklepati, da ni odločalo na podlagi zakona, temveč na podlagi kriterijev, ki pri sojenju ne bi smeli priti v poštev.

6. Vrhovno sodišče je pojasnilo, da je tožeča stranka vložila tožbo z zahtevkom na vrnitev nepremičnin, med pravdo pa je spremenila tožbo tako, da je postavljeni zahtevek za vrnitev stvari uveljavljala kot primarnega in temu dodala prvi podredno uveljavljani zahtevek na ugotovitev lastninske pravice in drugi podredno uveljavljani zahtevek na izstavitve zemljiškoknjžne listine. Vrhovno sodišče je obrazložilo, da kadar je pravica do revizije odvisna od vrednosti spornega predmeta, pa predmet tožbenega zahtevka ni denarni znesek, je za preizkus dovoljenosti revizije praviloma odločilna vrednost spornega predmeta, navedena v tožbi (drugi odstavek 180. člen ZPP). Nadalje je Vrhovno sodišče obrazložilo, da je treba, kadar stranka uveljavlja več nedenarnih tožbenih zahtevkov, ki imajo različno pravno podlago (primarni in podrejeni zahtevek), navesti diferencirano vrednost spornega predmeta, kajti sicer velja vrednost spornega predmeta le za primarni tožbeni zahtevek. Kot izhaja iz sklepa Vrhovnega sodišča, so bile predmet obravnavane revizije preostale nepremičnine glede prvega in drugega podredno

³ Glej odločbo št. Up-184/95 z dne 10. 7. 1997 (OdlUS VI, 184), sklep št. Up-112/94 z dne 6. 3. 1996 (OdlUS V, 71) in odločbo št. Up-250/13 z dne 9. 12. 2014.

⁴ Odločba št. Up-184/95, 8. točka obrazložitve.

⁵ Odločba št. Up-2089/06, U-I-106/07, 17. točka obrazložitve.

uveljavljanega zahtevka.⁶ Če vrednosti spornega predmeta tožeča stranka ob spremembi tožbe dne 14. 6. 2007 ni ustrezno navedla, pa bi tožena stranka, da bi si zagotovila pravico do revizije, temu morala ugovarjati. Pritožnica vrednosti spornega predmeta, kot je pojasnjeno v sklepu Vrhovnega sodišča, nikoli ni problematizirala. Vrhovno sodišče je ob sklicevanju na drugi odstavek 44. člena ZPP pojasnilo, da navedba vrednosti spornega predmeta za podrejena zahtevka v tožnični vlogi z dne 13. 7. 2012⁷ ni upoštevana, ker tožnica najkasneje ob spremembi tožbe dne 14. 6. 2007 za podredna tožbena zahtevka vrednosti spornega predmeta ni navedla. Revizijsko sodišče se je v svoji odločitvi sklicevalo na to, da je pritožnici že s sklepom št. II Ips 506/2009 z dne 20. 10. 2011, izdanim v isti pravdi, zavrglo njeno revizijo (zoper delno sodbo in sklep sodišča druge stopnje). V izpodbijani odločitvi se je Vrhovno sodišče sklicevalo na drugi odstavek 367. člena ZPP, 377. člen v zvezi z drugim odstavkom 374. člena ZPP, drugi odstavek 180. člena ZPP in drugi odstavek 44. člena ZPP ter svojo odločitev utemeljilo z razumnimi pravnimi argumenti. Nosilno stališče Vrhovnega sodišča v izpodbijanem sklepu tudi sledi enotni in ustaljeni praksi Vrhovnega sodišča, ki v primerih eventualne kumulacije zahtevkov in navedbe ene vrednosti spornega predmeta šteje, da je vrednost spornega predmeta opredeljena le glede primarnega zahtevka, ne pa glede podrejenega zahtevka.⁸ Izpodbijanemu sklepu tako arbitrarnosti ni mogoče očitati, saj je odločitev Vrhovnega sodišča obrazložena z razumnimi pravnimi argumenti.

7. Do uporabe petega odstavka 367. člena ZPP o seštevanju vrednosti posameznih tožbenih zahtevkov lahko pride le v primeru, ko je vrednost posameznih zahtevkov določena. V navedenem primeru je sporen le še (del) prvega podrejenega zahtevka,⁹

⁶ Kot izhaja iz 4. in 5. točke obrazložitve sodbe sodišča prve stopnje št. P 2524/2005-I z dne 14. 3. 2014 je tožeča stranka delno umaknila tožbo, in sicer glede drugega podrejenega zahtevka v celoti, zato je sodišče v tem delu izdalo sklep o delnem umiku. Ustavno sodišče tako pripominja, da so predmet obravnavane revizije le preostale nepremičnine glede prvega podredno uveljavljanega zahtevka. Vendar to na pravilnost stališča Vrhovnega sodišča v izpodbijanem sklepu ne vpliva, saj tudi za prvi podrejeni uveljavljani zahtevki vrednost spornega predmeta ni opredeljena diferencirano.

⁷ Hkrati Vrhovno sodišče ugotavlja, da je tožnica tožbeni zahtevki specificirala še v vlogi z dne 18. 7. 2013 (in ga dopolnila z desetimi nepremičninami), pri čemer ni posegla v vrednost spora, označeno v vlogi z dne 13. 7. 2012.

⁸ Primerjaj odločbe Vrhovnega sodišča št. II Ips 276/2011 z dne 25. 9. 2014, št. II Ips 277/2010 z dne 12. 12. 2013 in št. II Ips 359/2009 z dne 11. 11. 2010, št. II Ips 306/2006 z dne 13. 3. 2008, št. II Ips 537/2007 z dne 27. 3. 2008, št. II Ips 718/2006 z dne 18. 6. 2008, št. II Ips 395/2008 z dne 19. 6. 2008, št. II Ips 627/2008 z dne 10. 7. 2008 in št. II Ips 259/2005 z dne 11. 6. 2007. Iz razlogov sklepov Vrhovnega sodišča št. II Ips 395/2008 in št. II Ips 306/2006 izhaja, da pomeni to stališče novejša in milejša stališča sodne prakse pri objektivni kumulaciji tožbenih zahtevkov. Po stališču starejše prakse Vrhovnega sodišča je navedba ene (enotne) vrednosti spornega predmeta povzročila enak položaj kot sam izostanek navedbe vrednosti spornega predmeta, zato ni bila revizija dovoljena niti proti odločitvi o glavnem (primarnem) tožbenem zahtevku niti proti odločitvi o podrejenem tožbenem zahtevku.

⁹ Glej opombi 1 in 6.

glede katerega vrednost spornega predmeta ni določena. Zato je očitek o arbitrarnosti odločitve, ker Vrhovno sodišče ni uporabilo te določbe, očitno neutemeljen. Sicer pa je Ustavno sodišče že sprejelo stališče, da vprašanje, ali gre za zahtevke z različno pravno ali dejansko podlago, samo po sebi ne sega na ustavnopravno raven.¹⁰

8. Pritožnica sicer trdi, da je v pritožbi in v reviziji navedla, da je vrednost spornega predmeta še 374.339 EUR, vendar si pritožnica s takšno naknadno navedbo vrednosti spornega predmeta pravice do revizije ni zagotovila.¹¹ Tega, da pritožnica ob spremembi tožbe ni opozorila, da tožeča stranka vrednosti spornega predmeta ni navedla diferencirano, ne more nadomestiti z zatrjevanjem v ustavni pritožbi, da "skupna vrednost 38 stavbnih zemljišč v Ljubljani nekajkrat presega revizijski prag" in da se vsi zahtevki nanašajo na "iste nepremičnine in isti namen zahtevkov." Prav tako si pritožnica revizije ni zagotovila s tem, da ji je sodišče od te vrednosti odmerilo sodno takso. Takšna obveznost nastane ob uvedbi postopka ali opravi posameznega dejanja, samo plačilo taksne obveznosti pa ne zagotavlja, da bo o reviziji vsebinsko odločeno.

9. Pritožnica s sklicevanjem na dve odločitvi Vrhovnega sodišča ne izkaže, da bi Vrhovno sodišče arbitrarno odstopilo od enotne in ustaljene sodne prakse.¹² Glede vsakega od vprašanj se namreč sklicuje le na eno odločitev Vrhovnega sodišča, s tem pa ne izkaže niti obstoja enotne sodne prakse.

10. Iz vsebine ustavne pritožbe izhaja, da pritožnica meni, da izpodbijana odločitev krši njeno pravico do dostopa do Vrhovnega sodišča. Ustavno sodišče je v odločbi št. U-I-277/09, Up-1333/09, U-I-287/09, Up-1375/09 z dne 14. 6. 2011 (Uradni list RS, št. 58/11, 13. točka obrazložitve) sprejelo stališče, da ima pravica iz 23. člena Ustave glede dostopa do Vrhovnega sodišča le omejen pomen – v tem smislu, da zakon, če možnost dostopa do Vrhovnega sodišča dopusti (kar ostaja v prostem polju presoje zakonodajalca), nato ne sme postavljati nerazumnih formalnih ovir, ki stranki ta dostop dejansko pretirano otežujejo.¹³ Smiselno enako mora veljati za razlago določb zakona, ki

¹⁰ Primerjaj sklep št. Up-838/04 z dne 14. 4. 2006, 5. točka obrazložitve, in sklep št. Up-717/05 z dne 31. 1. 2007 (OdlUS XVI, 58), 8. točka obrazložitve.

¹¹ Glej odločbo št. Up-2089/06, U-I-106/07, 18. točka obrazložitve.

¹² Za utemeljitev obstoja kršitve iz 22. člena Ustave zaradi arbitrarnega odstopa od enotne in ustaljene sodne prakse mora pritožnik izkazati troje: 1) da o nekem vprašanju že obstaja enotna sodna praksa, 2) da odločitev v njegovem istovrstnem primeru od te prakse odstopa in 3) da je ta odstop arbitraren, torej da sodišče zanj ni navedlo razumnih pravnih argumentov (glej odločbi Ustavnega sodišča št. Up-2512/06 z dne 18. 6. 2009, Uradni list št. 57/09, 8. točka obrazložitve, in št. Up-1802/08 z dne 16. 12. 2009, Uradni list RS, št. 5/10, 9. točka obrazložitve).

¹³ Tudi iz sodne prakse Evropskega sodišča za človekove pravice (glej npr. sodba *Zubac proti Hrvaški* z dne 5. 4. 2018, 105. do 125. točka obrazložitve, in sklep *Jelen in Rifelj proti Sloveniji* z dne 25. 9. 2018, 38. do 43. točka obrazložitve) izhaja, da le-to pri presoji, ali zavrženje revizije zaradi prenizke vrednosti spornega predmeta pomeni omejitev pravice do dostopa do Vrhovnega sodišča, oceni, ali omejitev zasleduje legitimni cilj in ali je podana sorazmernost med uporabljenimi sredstvi glede na zasledovani cilj. Pri tem opravi preizkus: 1) ali je omejitev

urejajo dostop do Vrhovnega sodišča. Vendar pritožnica z navedbami (da je v reviziji izrecno navedla vrednost spornega predmeta; da vrednosti spornega predmeta pred vložitvijo revizije ni bila dolžna navesti; da vrednost spornega predmeta očitno presega revizijski prag, saj vrednost spornih nepremičnin za nekajkrat presega revizijski prag; da se vrednost spornega predmeta nanaša na vse uveljavljane zahtevke; da toženi stranki procesne določbe ne nalagajo obveznosti pri določitvi vrednosti spornega predmeta; in da ni bila dolžna opozarjati, da vrednost spornega predmeta ni določena) ni utemeljila, da bi ji bile z razlago ZPP postavljene nerazumne formalne ovire, ki bi ji dostop do Vrhovnega sodišča dejansko pretirano oteževale.

11. Ustavno sodišče je že večkrat sprejelo stališče (primerjaj sklepa Ustavnega sodišča št. Up-11/94 z dne 15. 2. 1995, OdlUS IV, 140, in št. Up-204/01 z dne 5. 11. 2002, OdlUS XI, 296), da pravica do pravnega sredstva iz 25. člena Ustave več kot dvostopenjskega sojenja (tj. več kot pritožbe proti odločbi sodišča prve stopnje) ne zagotavlja. Pravica do revizije s pravico do pravnega sredstva po 25. členu Ustave ni zajeta.

12. Ker očitno ne gre za kršitve človekovih pravic, kakor jih zatrjuje pritožnica, senat Ustavnega sodišča ustavne pritožbe ni sprejel v obravnavo.

C.

13. Senat Ustavnega sodišča je sprejel ta sklep na podlagi drugega odstavka 55.b člena Zakona o Ustavnem sodišču (Uradni list RS, št. 64/07 – uradno prečiščeno besedilo in 109/12 – ZUstS) v sestavi: namestnica predsednika senata dr. Dunja Jadek Pensa ter članici dr. Etelka Korpič – Horvat in dr. Špelca Mežnar. Sklep je sprejel soglasno.

dr. Dunja Jadek Pensa
Namestnica predsednika senata

predvidljiva, 2) kdo nosi neugodne posledice postopkovnih napak in 3) ali je odločitev o zavrženju revizije pretirano formalistična.